VNEUS Koikkalainen Anna(VNK), Leppo Johannes(VNK) 21.10.2019

Viite

Asia
Lokakuun Eurooppa-neuvosto 17.–18.10.2019 ja Eurooppa-neuvosto (art. 50) 17.10.2019

Lokakuun Eurooppa-neuvoston pääaiheina olivat monivuotinen rahoituskehys, seuraava institutionaalinen sykli, ilmastonmuutos, laajentuminen ja Turkki.

Monivuotisesta rahoituskehyksestä keskusteltiin Suomen puheenjohtajavaltiona tuottaman paperin pohjalta. Suomelle annettiin tehtäväksi laatia luvut sisältävä neuvottelulaatikkoasiakirja ennen joulukuun Eurooppa-neuvostoa. Pääministeri Rinne raportoi Eurooppa-neuvostolle EU:n uuden strategisen ohjelman toimeenpanosta neuvostossa. Ilmastonmuutosta käsiteltiin kansainvälisten ulottuvuuksien näkökulmasta, pitkän aikavälin strategiaa käsitellään joulukuun kokouksessa. Laajentumiseen päätettiin palata ennen toukokuuta 2020. Eurooppa-neuvosto tuomitsi Turkin sotilaalliset toimet Koillis-Syyriassa ja vahvisti neuvoston päätelmät laittomasta poraustoiminnasta.

Eurooppa-neuvosto (artikla 50) vahvisti Ison-Britannian erosopimuksen muutetun tekstin ja hyväksyi muutetun yhteisen poliittisen julistuksen EU:n ja Ison-Britannian tulevasta suhteesta.

Monivuotinen rahoituskehys

Eurooppa-neuvosto keskusteli puheenjohtajavaltio Suomen pääministerin esittelyn pohjalta seuraavan monivuotisen rahoituskehyksen keskeisistä kysymyksistä, kuten kokonaistasosta, keskeisten politiikka-alueiden välisestä tasapainosta, rahoituksesta ml. tuloista ja korjauksista sekä ehdollisuuksista ja kannustimista. Eurooppa-neuvosto kehotti puheenjohtajavaltio Suomea laatimaan luvut sisältävän neuvottelulaatikkoasiakirjan ennen joulukuun 2019 Eurooppa-neuvostoa.

Seuraava institutionaalinen sykli

Pääministeri Rinne kertoi Eurooppa-neuvostolle EU:n uuden strategisen ohjelman painopisteiden jalkauttamisesta neuvoston työhön. Koska kirjeessään Eurooppa-neuvoston puheenjohtajalle Rinne oli käynyt läpi työtä eri sektoreilla, puheenvuorossaan hän keskittyi oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen, hybridiuhkien torjuntaan, kestävään kasvuun ja EU:n globaaliin ilmastojohtajuuteen. Eurooppa-neuvosto keskusteli komission puheenjohtajaksi valitun Ursula von der Leyenin kanssa komission panoksesta strategisen ohjelman painopisteiden toimeenpanoon.

Eurooppa-neuvosto nimitti Christine Lagarden Euroopan keskuspankin pääjohtajaksi.

Ilmastonmuutos

Eurooppa-neuvosto oli tyytyväinen YK:n vuoden 2019 ilmastohuippukokouksen tuloksiin. EU jatkaa sosiaalisesti reilun ja oikeudenmukaisen vihreään talouteen siirtymisen ja Pariisin sopimuksen täytäntöönpanon suunnannäyttäjänä. Eurooppa-neuvosto tuki COP25-kokoukselle hahmoteltuja painopisteitä, ml. huomion kiinnittäminen valtamerten ja ilmaston väliseen yhteyteen. Eurooppa-neuvosto aikoo viimeistellä joulukuun kokouksessaan ohjeistuksensa ilmastonmuutosta koskevaa EU:n pitkän aikavälin strategiaa varten, jotta strategia voidaan hyväksyä ja toimittaa ilmastonmuutosta koskevan YK:n puitesopimuksen sihteeristölle alkuvuodesta 2020.

Laajentuminen

Eurooppa-neuvosto päätti palata laajentumiseen ennen Zagrebissa toukokuussa 2020 järjestettävää EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokousta.

Turkki

Eurooppa-neuvosto vahvisti neuvoston 14. lokakuuta antamat päätelmät Koillis-Syyriasta. EU tuomitsee Turkin yksipuoliset sotilaalliset toimet Koillis-Syyriassa. Ne aiheuttavat kohtuutonta inhimillistä kärsimystä, haittaavat taistelua ISILiä vastaan ja uhkaavat vakavasti Euroopan turvallisuutta. Eurooppa-neuvosto kehotti Turkkia lopettamaan sotilaalliset toimensa, vetämään joukkonsa ja noudattamaan kansainvälistä humanitaarista oikeutta. Se muistutti neuvoston päätelmien mukaisesti jäsenvaltioiden tekemästä päätöksestä lopettaa asevientilupien myöntämien Turkkiin. EU on sitoutunut siihen, että se vastaa tehokkaasti vakavaan humanitaariseen ja pakolaiskriisiin muuttuvien tarpeiden mukaisesti.

Laiton poraustoiminta

Eurooppa-neuvosto vahvisti neuvoston 14. lokakuuta antamat päätelmät Turkin laittomasta poraustoiminnasta ja toisti solidaarisuutensa Kyprokselle.

MH17

Eurooppa-neuvosto toisti tukevansa kaikkia ponnistuksia selvittää totuus, toteuttaa oikeus ja saattaa tekijät vastuuseen lennon MH17 alasampumisen uhrien ja heidän omaistensa puolesta. Eurooppa-neuvosto kehotti kaikkia valtioita toimiaan täydessä yhteistyössä meneillään olevan tutkinnan kanssa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2166 mukaisesti.

Artikla 50 Eurooppa-neuvosto 17.10.

Komissio ja Ison-Britannian hallitus saavuttivat 17.10. sovun teksteistä, joilla muutetaan erosopimusta ja tulevan suhteen puitteita koskevaa yhteistä poliittista julistusta. Eurooppa-neuvosto kuuli samana päivänä pääministeri Boris Johnsonia ja antoi artikla 50 -kokoonpanossa lyhyet päätelmät. Niissä: 1) annettiin poliittinen vahvistus erosopimuksen muutetulle tekstille ja pyydettiin unionin toimielimiä saattamaan erosopimuksen hyväksymismenettely päätökseen, 2) hyväksyttiin muutettu yhteinen poliittinen julistus tulevasta suhteesta, 3) kiitettiin pääneuvottelija Barnieria.

Neuvosto teki 21.10. kirjallisessa menettelyssä oikeudellisen päätöksen muutetun erosopimuksen allekirjoittamisesta EU:n puolesta ja lähetti sopimuksen Euroopan parlamentille hyväksyntää varten. EU etenee siis omassa hyväksymismenettelyssään Ison-Britannian parlamentin äänestystuloksista riippumatta.

Erosopimusta muutettiin vain Irlannin saarta koskevien määräysten osalta. Sopimuksen muut määräykset jäivät ennalleen. EU:n keskeiset tavoitteet täyttyivät: Pitkänperjantain rauhansopimusta

kunnioitetaan, ns. kova raja Irlannin saarella tarkastuksineen vältetään ja sisämarkkinoiden toimintaa ei vaaranneta. Olennaista jäsenvaltioille oli myös se, että ratkaisu oli Irlannin hyväksyttävissä.

Erosopimuksen Irlantia ja Pohjois-Irlantia koskeva pöytäkirja ei enää ole ns. vararatkaisu. Se tulee automaattisesti voimaan heti erosopimuksen mukaisen siirtymäkauden päätyttyä (aikaisintaan 1.1.2021), eikä osapuolilla ole enää velvollisuutta pyrkiä korvaamaan pöytäkirja vaihtoehtoisilla ratkaisuilla tulevan suhteen neuvottelujen yhteydessä. Halutessaan EU ja Iso-Britannia voivat toki näin tehdä.

Ison-Britannian uusi hallitus haluaa etäisemmän EU-suhteen kuin edeltäjänsä. Poliittista julistusta muutettiin niin, että tuleva suhde perustuu entistä selvemmin vapaakauppasopimukselle. Tavoitteena on tulliton ja kiintiötön kauppa. EU piti kiinni siitä, että Ison-Britannian maantieteellisestä läheisyydestä ja osapuolten keskinäisestä taloudellisesta riippuvuudesta johtuen poliittiseen julistukseen kirjattiin vahvat sitoumukset, joilla varmistetaan tasapuoliset toimintaedellytykset. Julistuksen mukaan osapuolet säilyttävät siirtymäkauden päättyessä yhteiset korkeat standardit mm. valtiontukien, kilpailun, työelämä- ja sosiaalinormien, ympäristönsuojelun, ilmastonmuutoksen ja verotuksen aloilla. Samoin osapuolet sitoutuvat neuvottelemaan mekanismeista, joilla varmistetaan sitoumusten täytäntöönpano ja riitojen ratkaisu.

Kolmikantainen sosiaalihuippukokous 16.10.

EU-toimielinten ja työmarkkinajärjestöjen huippukokouksen teemana oli kilpailukykyinen, oikeudenmukainen ja kestävä Eurooppa. Kokouksessa oli kolme alateemaa: oikeudenmukainen siirtymä kohti hiilineutraalia taloutta, osaamiseen investoiminen ja aikuiskoulutusmahdollisuuksien parantaminen sekä tulevaisuuden teollisuuspolitiikka. Suomen pääministeri toimi kokouksen puheenjohtajana yhdessä Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan ja komission puheenjohtajan kanssa. Alateemojen osalta alustuspuheenvuorot pitivät Suomen, Kroatian ja Saksan työministerit. Lisäksi kuultiin työmarkkinaosapuolten edustajien näkemyksiä kokouksen teemoista.

LIITTEET

Asiasanat	Euroopan keskuspankki, Euroopan komissio, Eurooppa-neuvosto, ilmastonmuutos, laajentuminen, rahoituskehykset, ulkopolitiikka, Turkki, brexit
Hoitaa	**UM, VM, VNK, YM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, SP, STM, TEM, TPK